

Fiskālās disciplīnas padomes viedoklis par Finanšu ministrijas makroekonomikas prognozēm

Vidēja termiņa budžeta ietvara likumam 2027-2030

Preambula

Šajā dokumentā sniegts Fiskālās disciplīnas padomes (turpmāk – Padome) viedoklis par Finanšu ministrijas (turpmāk – FM) izstrādātajām makroekonomiskajām prognozēm 2026. – 2030. gadam. Prognozes tiks izmantotas par pamatu Vidēja termiņa budžeta ietvara projekta (turpmāk – VTBI) izstrādei 2027.-2030.gadam (2027./30.), kuru plānots iesniegt Ministru kabinetā 2026. nogalē.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 473/2013 (2013. gada 21. maijs) par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eirozonas dalībvalstīs 4.panta ceturtajā daļā noteikto, gadskārtējā valsts budžeta un vidēja termiņa budžeta ietvara projekti ir balstīti uz neatkarīgām makroekonomiskām prognozēm, kuras veido vai apstiprina neatkarīgas institūcijas.

Saskaņā ar Fiskālās disciplīnas likuma 20. panta 2. daļā noteikto, kā arī saskaņā ar 2016. gada 8. februārī parakstīto vienošanos par sadarbību, Padome ir atbildīga par FM makroekonomisko prognožu apstiprināšanu. Padomei, prognožu apstiprināšanas procedūras laikā, tika iesniegti detalizēti FM prognožu dati pa gadiem, tostarp iekšzemes kopprodukta (IKP) un IKP komponentu attīstības aprēķini.

Padome saņēma FM veidotās makroekonomiskās prognozes **2026. gada 9. septembrī.**

2026. gada 10. septembra Padomes sēdē FM informēja par pieņemumiem un izmaiņām izstrādātajās makroekonomikas prognozēs kopš 2026.gada jūnija kā arī par aktuālo situāciju valsts tautsaimniecībā. Ņemot vērā A. Kulberga valdības pieprasījumu, FM š.g. jūnijā aktualizēja prognozes, kas tika apstiprinātas Padomē š.g. 13. februārī un sniedza par tām Informatīvo ziņojumu Ministru kabinetā. Šajā Padomes viedoklī, FM 9. septembrī iesniegtās prognozes ir salīdzinātas ar 13. februārī Padomes apstiprinātām prognozēm, kā arī ar š.g. jūnijā aktualizētām un MK prezentētām prognozēm.

Padomes pienākums ir sniegt viedokli par makroekonomiskajiem indikatoriem, atbilstoši Fiskālās disciplīnas likuma 20. panta 1. daļā noteiktajam rādītāju tvērumam (rādītāji apkopoti 3. tabulā šā dokumenta beigās). Padomes locekļi, ņemot vērā FM sniegtos materiālus un skaidrojumus, kā arī Padomes iekšējās diskusijas rezultātus, pieņēma lēmumu apstiprināt prognozes, vienlaikus sniedzot komentārus par potenciālā IKP novērtējumu un secinājumu sadaļā norādot uz būtiskākajiem ekonomikā pastāvošajiem riskiem.

Situācijas pārskats

FM prognozes par reālā IKP pieauguma tempu 2026. un 2030. gadam ir aktualizētas salīdzinājumā ar Padomes iepriekš apstiprinātajām 2026. gada 13. februāra jūnija prognozēm.

Padome ņem vērā, ka šī gada 30. septembrī CSP tiks publicēta nacionālo kontu datu revīzija par iepriekšējiem gadiem, kas var ietekmēt pašlaik apstiprināto makroekonomisko prognožu rezultātus un patur tiesības nepieciešamības gadījumā pieprasīt papildus informāciju no FM un sniegt papildinājumus šim viedoklim.

FM izveidotās reālā IKP pieauguma tempa prognozes 2026.–2030. gadam raksturo mērenu ekonomikas izaugsmi. 2026. gadā FM prognozē reālā IKP pieaugumu 2,4% apmērā, savukārt 2027. gadā izaugsmes temps īslaicīgi palēninās līdz 1,9%. Turpmākajos gados ekonomikas izaugsme prognozēta mērena, sasniedzot 2,0% 2028. gadā, 2,3% 2029. gadā un 2,4% 2030. gadā. Kopumā vidējais reālā IKP pieauguma temps 2026.–2030. gada periodā prognozēts aptuveni 2,2% apmērā. FM IKP prognoze ir diezgan konservatīva un neliecina par strauju ekonomikas izrāvienu.

Inflācijas prognoze paredz nevienmērīgu cenu pieauguma dinamiku. FM prognozē, ka 2026. gadā patēriņa cenu inflācija būs 3,4%, 2027. gadā tā pieaugs līdz 3,7%, bet pēc tam pakāpeniski samazināsies līdz 2,9% 2028. gadā un 2,2% 2029. un 2030. gadā. Tādējādi prognožu perioda otrajā pusē paredzēts, ka inflācija stabilizējas līmenī, kas ir tuvs ECB noteiktajam 2% vidēja termiņa mērķim. Tabulā 1 apkopotas Finanšu ministrijas (FM)¹, Latvijas Bankas (LB)², Eiropas Komisijas (EK)³ un Starptautiskā Valūtas fonda (SVF)⁴ aktuālās prognozes galvenajiem makroekonomiskajiem rādītājiem. Lai gan salīdzinājumā izmantotas jaunākās pieejamās institūciju prognozes, tomēr jāņem vērā atšķirīgais to sagatavošanas laiks: FM prognozes sagatavotas 2026. gada septembrī, ņemot vērā šī gada pirmā pusgada attīstību, bet LB prognoze – jūnijā, EK – maijā, un SVF – aprīlī.

	2026	2027	2028	2029	2030
Reālā IKP pieaugums					
FM (2026.g. Sept.)	2,4	1,9	2,0	2,3	2,4
LB (2026.g. Jūn.)	2,0	2,4	3,0	-	-
EK (2026.g. Mai.)	1,4	1,6	-	-	-
SVF (2026.g. Apr.)	2,2	2,4	2,4	2,4	2,4
Nominālā IKP pieaugums					
FM (2026.g. Sept.)	6,2	5,7	5,2	5,1	5,3
LB (2026.g. Jūn.)	-	-	-	-	-
EK (2026.g. Mai.)	-	-	-	-	-
SVF (2026.g. Apr.)	5,4	4,8	4,3	4,4	4,5
Inflācija (PCI)					
FM (2026.g. Sept.)	3,4	3,7	2,9	2,2	2,2
LB (2026.g. Jūn.)	3,6	3,8	3,4	-	-
EK (2026.g. Mai.)	3,6	2,2	-	-	-
SVF (2026.g. Apr.)	-	-	-	-	-
*rādītājs perioda beigās	3,0	2,2	2,9	2,2	2,2
Deflators					
FM (2026.g. Sept.)	3,7	3,8	3,2	2,7	2,8
LB (2026.g. Jūn.)	-	-	-	-	-
EK (2026.g. Mai.)	3,1	2,1	-	-	-
SVF (2026.g. Apr.)	-	-	-	-	-
1. tabula. Dažādu institūciju prognozes galvenajiem makroekonomiskajiem rādītājiem, %.					

Ņemot vērā šī gada pirmā pusgada dinamiku, FM prognoze 2026. gadam ir visoptimistiskākā starp salīdzinājumā iekļauto institūciju prognozēm. 2027. gadā FM vērtējums ir vidējs – tas atrodas starp EK zemāko un Latvijas Bankas un SVF augstākajām prognozēm. Savukārt 2028. gadā FM prognozē reālā IKP pieaugumu 2,0% apmērā, kas ir zemāks par Latvijas Bankas (3,0%) un SVF (2,4%) prognozēm. Apskatot pieejamos datus, 2029. un 2030. gadā FM un SVF prognozes būtiski neatšķiras.

Inflācijas prognozes 2026. gadam institūciju vidū atšķiras, taču FM prognozētie 3,4% ir tuvāk augstākajiem inflācijas vērtējumiem.

Savukārt 2027. gadam FM novērtējums būtiski pārsniedz EK un SVF prognozes, bet ir tuvu Latvijas Bankas prognozei.

¹ FM makroekonomikas prognozes (Septembris, 2026) [Tautsaimniecības un budžeta izpildes analīze | Finanšu ministrija](#)

² Latvijas Banka decembra prognozes (Jūnijs, 2026) <https://www.bank.lv/darbibas-jomas/monetaras-politikas-istenosana/prognozes>

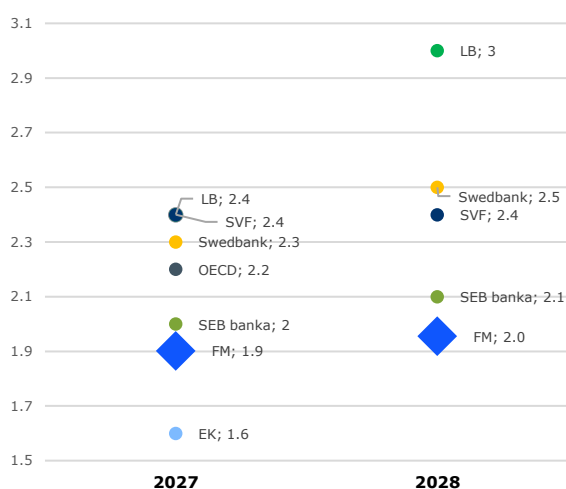
³ Eiropas Komisijas pavasara prognozes (Maijs, 2026) [Economic forecast for Latvia - Economy and Finance - European Commission](#)

⁴ Starptautiskais Valūtas fonds (Aprīlis, 2026) <https://www.imf.org/en/publications/weo/issues/2026/04/14/world-economic-outlook-april-2026>

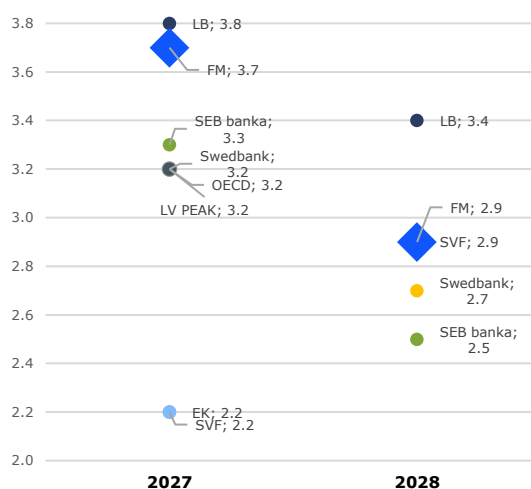
Tik ievērojamas nobīdes rada apstākļi, ka institūcijas savus ziņojumus sagatavoja atšķirīgos periodos, turklāt pavasara sākumā publicētie dati vēl neietvēra pieņēmumus par saspīlējuma eskalāciju Tuvo Austrumu reģionā.

Daudzveidīgākai salīdzinājuma bāzei 1. un 2. attēlā FM prognozes salīdzinātas ar plašāku prognozētāju loku, ietverot arī komercbanku, OECD un LU LVPEAK konsensus prognozes. Jāņem vērā atšķirīgais prognožu sagatavošanas laiks – komercbanku un FM prognozes ietver jaunāko informāciju par ekonomikas attīstību, savukārt LB, EK un SVF prognozes sagatavotas agrāk, tādēļ prognožu izkliede daļēji atspoguļo arī kopš pavasara notikušās izmaiņas makroekonomiskās vides perspektīvā turpmākiem gadiem.

1. attēls. Reālā IKP pieauguma prognozes 2027.–2028. gadam

2. attēls. Inflācijas (PCI) prognozes 2027.–2028. gadam

Avoti: LB⁵, FM⁶, Swedbank⁷, SVF⁸, OECD⁹, SEB banka¹⁰, EK¹¹, LU LV PEAK¹²

Attēli 1. un 2. liecina, ka FM vērtējums par ekonomikas izaugsmi 2027.–2028. gadā ir piesardzīgs un atrodas prognožu diapazona apakšējā (konservatīvākajā) daļā. Arī jaunākās komercbanku prognozes kopumā norāda uz mērenāku izaugsmi nekā agrāk sagatavotās LB un SVF prognozes. Vienlaikus 2028. gadam prognožu izkliede saglabājas ievērojama. Inflācijas prognozēs nenoteiktība ir vēl izteiktāka – īpaši 2027. gadam, kad prognozes svārstās no 2,2% līdz 3,8%, bet FM 3,7% prognoze atrodas diapazona augšējā daļā. Kopumā jaunākās prognozes norāda uz mērenākas ekonomikas izaugsmes un vienlaikus noturīgāka cenu spiediena risku, nekā tika gaidīts pavasarī, kā arī liecina par ļoti strauju makroekonomiskās vides mainību, kas rada izaicinājumus prognozēšanai.

⁵ Latvijas Banka decembra prognozes (Jūnijs, 2026) <https://www.bank.lv/darbibas-jomas/monetaras-politikas-istenosana/prognozes>

⁶ FM makroekonomikas prognozes (Septembris, 2026) Tautsaimniecības un budžeta izpildes analīze | Finanšu ministrija

⁷ swedbank-research.com/english/swedbank_economic_outlook/2026/q2/seo_august_2026_eng_final.pdf

⁸ Starptautiskais Valūtas fonds (Aprīlis, 2026) <https://www.imf.org/en/publications/weo/issues/2026/04/14/world-economic-outlook-april-2026>

⁹ OECD Economic Surveys: Latvia 2026 (EN)

¹⁰ SEB bankas Norcok Outlook (Audusts, 2026) seb.lv/sites/default/files/invest_reviews/nordic_outlook_august2026_eng.pdf

¹¹ Eiropas Komisijas pavasara prognozes (Maijs, 2026) Economic forecast for Latvia - Economy and Finance - European Commission

¹² LV PEAK BAROMETERS Nr. 9.pdf

Ekonomikas attīstība 2026. gada pirmajā pusē

IKP. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2026. gada otrajā ceturksnī Latvijas IKP 2020. gada salīdzināmajās cenās pieauga par 3,0% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, bet pirmajā pusgadā kopumā – par 2,8% (sezonāli koriģēti dati). Gada pirmajā ceturksnī IKP palielinājās par 2,6%. No izlietojuma aspekta lielākais kāpums bija investīcijām, kas pieauga par 3,2%, un mājsaimniecību patēriņam, kas palielinājās par 2,5%; eksporta pieaugums sasniedza 1,4%, savukārt valdības patēriņš samazinājās par 1,6%. Otrajā ceturksnī mājsaimniecību un valdības patēriņa dinamika saglabājās līdzīga: mājsaimniecību patēriņš auga par 3,1%, bet valdības – saruka par 1,6%. Tomēr ievērojami straujāks kāpums otrajā ceturksnī bija vērojams investīcijām par 6,0% un eksportam par 7,7%.

Pirmajā pusgadā IKP kopējā pievienotā vērtība pieauga par 2,7% (sezonāli koriģēti dati), izaugsmei aptverot lielāko daļu tautsaimniecības nozaru. Straujāks kāpums bija vērojams tirdzniecībā (+6,0%), profesionālajos, zinātniskajos un tehniskajos pakalpojumos (+5,2%) un apstrādes rūpniecībā (+4,4%). Finanšu un apdrošināšanas darbībās pievienotā vērtība pirmajā pusgadā pieauga par 4,5%, bet nozares dinamika ceturkšņu griezumā bija krasi atšķirīga – pēc 1,0% krituma pirmajā ceturksnī otrajā ceturksnī reģistrēts pieaugums par 10,4%, kas ir arī straujākais kāpums 2. ceturksnī. 2026. gada faktiskie dati līdz šim apstiprina izaugsmes nostiprināšanos, tomēr jāatzīmē, ka bieži izaugsme balstās nozarēs ar nenoturīgu dinamiku.

Investīcijas. 2026. gada pirmajā pusgadā bruto pamatkapitāla veidošana pieauga par 4,6%. Investīciju pieaugumu otrajā ceturksnī galvenokārt veicināja ieguldījumi mašīnās, iekārtās un transportlīdzekļos, savukārt ieguldījumu būvniecībā dinamika bija mērenāka. Lai gan investīciju aktivitāte saglabājas augsta, tās pieauguma temps ir zemāks nekā 2025. gadā. Pašlaik būtisku atbalstu investīcijām turpina nodrošināt ES fondu finansējums, lai gan arī privātā investīciju aktivitāte ir spēcīga. Saskaņā ar FM novērtējumu ES fondu un Atveseļošanas fonda finansējums samazināsies no aptuveni 2,1 mljrd. eiro 2026. gadā līdz 1,6 mljrd. eiro 2027. gadā un 1,1 mljrd. eiro 2028.–2029. gadā, bet 2030. gadā – līdz aptuveni 0,7 mljrd. eiro. Finansējuma struktūrā būtiskākais samazinājums saistīts ar Atveseļošanas fonda finansējuma izbeigšanos, savukārt Kohēzijas politikas fondu plūsma 2027.–2029. gadā saglabājas salīdzinoši augsta. Finansējuma apjoms nākamajam ES fondu finansēšanas periodam pašlaik nav apstiprināts un tā apmērs nav skaidri zināms.

Mājsaimniecību patēriņš un darba samaksa. 2026. gada pirmajā pusgadā vērojama mājsaimniecību patēriņa pakāpeniska atjaunošanās. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu mājsaimniecību patēriņš palielinājās par 2,5% pirmajā un par 3,1% otrajā ceturksnī, bet pusgadā pieaugums bija par 2,8%. Arī mazumtirdzniecības apgrozījums pirmajā pusgadā palielinājās par 4,6%. Patēriņa atjaunošanos papildina aktīva kreditēšana, pirmajā pusgadā no jauna izsniegto hipotekāro kredītu apjoms pieauga par 13,4%, bet patēriņa kredītu – par 28,5%.

Vienlaikus pastāv vairāki faktori kas var ierobežot mājsaimniecību patēriņa turpmāku paātrināšanos. Darba samaksas kāpums ir būtiski sabremzējies – 2026. gada pirmajā ceturksnī bruto darba samaksa pieauga par 4,9%, bet otrajā ceturksnī par 4,3%. Salīdzinājumam, 2025.gadā bija vērojams daudz straujāks pieaugums, kas vidēji sasniedza 7,7%. Mājsaimniecības turpina palielināt arī finanšu uzkrājumus – noguldījumu apjoms jūlija beigās bija par 7,9% lielāks nekā pirms gada, bet patērētāju noskaņojums, neraugoties uz pēdējo mēnešu uzlabošanos, saglabājas piesardzīgs. Tomēr ņemot vērā sabiedrībā pastāvošo

ienākumu nevienlīdzību, nevar izdarīt secinājumu par vienmērīgu uzkrājumu veidošanas tendenci visās mājsaimniecību grupās.

Papildu ierobežojošs faktors šī gada pirmajā pusgadā ir stingrākas ECB monetārās politikas iezīmēšanās. Paaugstinātas inflācijas un enerģijas cenu risku apstākļos ir atsākusies mērena procentu likmju paaugstināšana. Jaunākais ECB monetārās politikas lēmums ir publicēts 10. septembrī - ECB pieņēma lēmumu paaugstināt visas trīs galvenās procentu likmes par 25 bāzes punktiem, un tas ir otrais šāda apmēra procentu likmju paaugstinājums šogad¹³.

Eksports. 2026. gada pirmajā pusgadā eksporta dinamika būtiski uzlabojās. CSP dati liecina, ka pēc preču eksporta samazinājuma par 0,9% pirmajā ceturksnī, otrajā ceturksnī tas pieauga par 13,2%, pirmajā pusgadā kopumā sasniedzot 5,9% pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. Galvenais preču eksporta izaugsmes tirgus bija ES valstis, uz kurām pirmajā pusgadā eksports pieauga par 8,6%, savukārt eksports uz NVS valstīm palielinājās par 7,4%, bet uz citām valstīm samazinājās par 4,7%.

Arī pakalpojumu eksports, saskaņā ar Latvijas bankas datiem pirmajā pusgadā pieauga par 5,1%, tomēr tā struktūra bija nevienmērīga. Straujš pieaugums bija vērojams finanšu pakalpojumu (+27,6%) un citu saimniecisko pakalpojumu eksportā (+14,8%), savukārt transporta pakalpojumu eksports pieauga par 4,6%. Vienlaikus samazinājās būvniecības pakalpojumu eksports (-10,7%) un citu neklasificētu pakalpojumu eksports par (-9,1%).

Rūpniecība. 2026. gada pirmajā pusgadā rūpniecības produkcijas apjoms pieauga par 6,7% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. Tomēr izaugsmes temps otrajā ceturksnī palēninājās līdz 4,2% pēc 9,2% pieauguma pirmajā ceturksnī. Apstrādes rūpniecības produkcijas apjoms gada pirmajā pusgadā palielinājās par 3,6%. Izaugsmi sekmēja tieši otrais ceturksnis, kad apjomi kāpa par 6,2%, pēc gausā 1,0% pieauguma gada pirmajos trīs mēnešos. Kopumā izaugsme ir atgriezusies visās būtiskākajās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs. Ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādē pirmajā pusgadā produkcijas apjoms samazinājās par 14,4%.

Būvniecība. 2026. gada pirmajā pusgadā būvniecības produkcijas apjoms pieauga par 3,1%. Salīdzinājumā ar 2025. gadu, kad nozares izaugsmi galvenokārt virzīja inženierbūvniecība, 2026. gada pirmajā pusgadā par galveno izaugsmes virzītāju kļuva ēku būvniecība (+6,3%), savukārt inženierbūvniecības pieaugums palēninājās līdz 0,7% un specializēto būvdarbu apjoms pieauga par 1,4%.

Darba tirgus. 2026. gada pirmajā ceturksnī nodarbinātības līmenis 15–74 gadu vecuma grupā bija 63,8%, nodarbināto skaitam sasniedzot 871,2 tūkstošus. Tas ir par 3,2 tūkstošiem vairāk nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Otrajā ceturksnī, palielinoties sezonālajai aktivitātei darba tirgū, nodarbinātības līmenis pakāpās līdz 65,1%, bet nodarbināto skaits pieauga līdz 885,5 tūkstošiem iedzīvotāju. Tomēr šis rādītājs bija par 3,8 tūkstošiem mazāks nekā 2025. gada otrajā ceturksnī.

Faktiskā bezdarba līmenis saskaņā ar CSP datiem ir stabils, pirmajā ceturksnī tas bija 7,1%, bet otrajā ceturksnī samazinājās par 0,1 procentpunktu, sarūkot līdz 7,0%. Saskaņā ar CSP uzskaites datiem, šajā periodā bez darba bija nedaudz vairāk par 66 tūkstošiem iedzīvotāju. Savukārt NVA uzskaitītais reģistrētā bezdarba līmenis saglabājas zemāks - jaunākie dati liecina, ka augustu beigās tas bija 4,6% un reģistrēti bija 41,5 tūkstoši bezdarbnieki.

Vienlaikus vairākās nozarēs – veselības aprūpē, izglītībā, IT u.c. – saglabājas darbaspēka deficīts, kā arī pastāv būtiska neatbilstība starp darba tirgū pieprasījajām un darba ņēmēju

¹³ Key ECB interest rates

piedāvātajām prasmēm. FM prognozē bezdarba līmeņa pakāpenisku samazināšanos no 6,8% 2026. gadā līdz 6,1% 2030. gadā, ko veicina arvien ierobežotāks darbaspēka piedāvājums. Lai gan darbaspēka piedāvājuma sarukums rada priekšnoteikumus bezdarba līmeņa samazinājumam, saglabājas strukturāli šķēršļi bezdarbnieku pilnvērtīgākai iesaistei darba tirgū. Pēdējos gados nav vērojamas pārliedzinošas strukturālā bezdarba mazināšanās pazīmes, tādēļ FM prognozētais bezdarba līmeņa kritums līdz vēsturiski zemākajam līmenim 6,1% būtu vērtējams kā optimistisks.

Vidējā termiņā darbaspēka pieejamība arvien vairāk kļūst par ekonomikas izaugsmi ierobežojošu faktoru. To nosaka iedzīvotāju skaita samazināšanās un sabiedrības novecošanās. Šādos apstākļos darbaspēka piedāvājuma ierobežojumus pastiprina arī neskaidrība par darbaspēka migrācijas regulējuma turpmāko attīstību.

Inflācija. 2026. gada vasarā inflācijas dinamika saglabājās svārstīga - pēc inflācijas samazināšanās līdz 2,6% jūlijā augustā tā pieauga līdz 3,2%. Inflācijas struktūra salīdzinājumā ar 2025. gadu ir būtiski mainījusies: pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenas augustā bija par 4,0% zemākas nekā pirms gada, savukārt cenu pieaugumu galvenokārt uzturēja enerģijas un pakalpojumu komponentes.

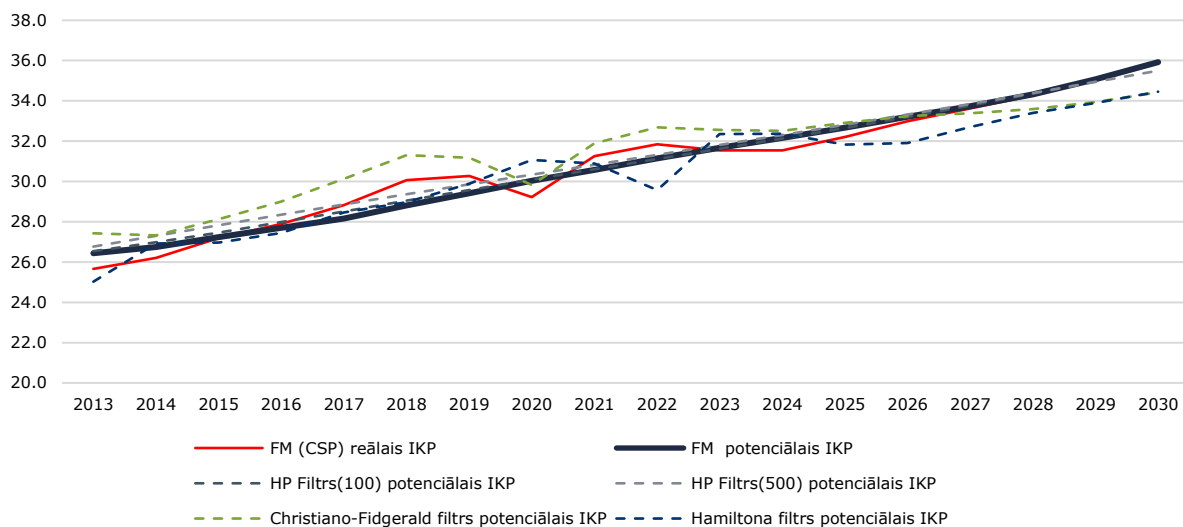
Augustā transporta cenas gada griezumā palielinājās par 8,6%, tostarp benzīna cenas kāpa par 18,3%, bet dīzeļdegvielas cenas par 24,5%. Preču cenas kopumā aug lēnāk, un šā gada astoņos mēnešos to vidējais pieaugums bija 2,2%, savukārt pakalpojumu cenas attiecīgajā periodā vidēji palielinājās par 5,3%.

Paaugstināts cenu spiediens saglabājās arī citās pakalpojumu grupās. Tādējādi, neraugoties uz pārtikas cenu būtisko samazinājumu, enerģijas cenu kāpums un noturīga pakalpojumu inflācija ierobežo kopējās inflācijas straujāku mazināšanos. FM aprēķini liecina par inflācijas spiediena palielināšanos turpmākajos mēnešos, it īpaši apkures sezonā.

Latvijas ekonomikas cikla novērtējums

Padomes eksperti sniedz savu vērtējumu par Latvijas ekonomikas stāvokli tās ekonomiskajā ciklā. Šajā novērtējumā izmantota Hodrick-Prescott statistiskā filtra metode ar izlīdzināšanas parametru 100 un 500, kā arī Chistiano-Fidgeralda un Hamiltona statistiskie filtri. Statistikas filtru metode ir izmantota, lai nošķirtu IKP īstermiņa un ilgtermiņa svārstības un novērtētu ekonomikas potenciāla līmeni, tādējādi ļaujot aprēķināt salīdzināmu izlaides starpības vērtību FM prognožu novērtējumam. 3. attēlā redzams, ka, laika posmā no 2013. līdz 2030. gadam, tuvākais FM aprēķinam ir potenciālais IKP, kas iegūts ar HP (100) filtru. Ar Hamiltona filtru aprēķinātā laikrinda no FM atšķiras visvairāk. Ar Hamiltona filtru iegūtais vērtējums liecina gan par straujāku potenciālā IKP samazināšanos 2022. gadā, kas bija energoresursu cenu šoka gads, gan par zemāku potenciālā IKP līmeni vidējā termiņā pēc 2025. gada.

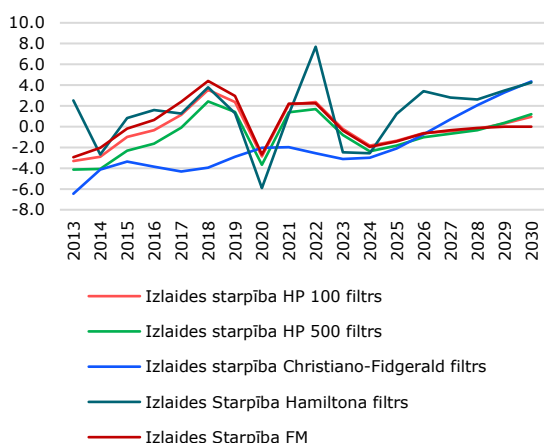
3. attēls. Reālais IKP (faktiskais un prognozētais), FM aplēse par potenciālo IKP un Padomes aplēse par potenciālo IKP (HP 100, HP 500, CF un Hamiltona statistisko filtru metode)

Avots: FM un Padomes aprēķini

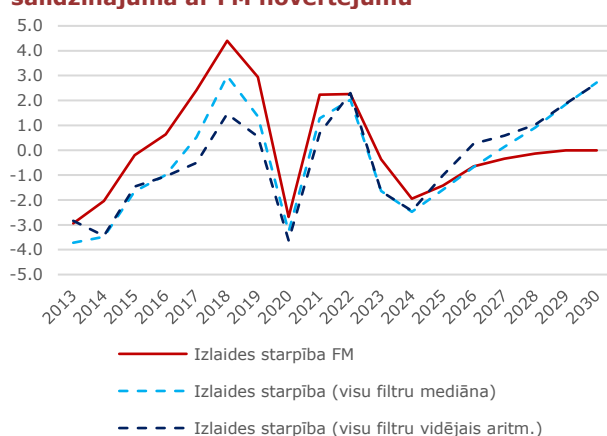
Izmantojot iepriekš minēto statistikas filtru pieeju, tika iegūti alternatīvi izlaides starpības rādītāji. Secināms, ka, laika posmā no 2013. līdz 2030. gadam, ar dažādiem statistikas filtriem aprēķinātām izlaides starpībām ir līdzīga trajektorija kā FM datiem. Hamiltona filtra aprēķinātā izlaides starpība uzrāda augstākas un pozitīvas vērtības, savukārt izlaides starpība, kas aprēķināta ar HP filtriem (100) un (500), minimāli atšķiras no FM aplēsēm, tomēr liecina par pozitīvas izlaides starpības vērtību (0,3-0,4% no IKP) sākot ar 2029. gadu, sk. 4. attēlu.

4. attēls. Izlaides starpības aprēķina rezultāts trīs statistikas filtru salīdzinājumā ar FM

Avots: FM un Padomes aprēķini

5. attēls. Izlaides starpības aprēķina rezultātu salīdzinājums - statistisko filtru vidējais un mediāna salīdzinājumā ar FM novērtējumu

Avots: FM un Padomes aprēķini

5. attēlā parādīta visu statistisko filtru aprēķinātā mediāna un vidējā vērtība, salīdzinājumā ar FM aprēķināto izlaides starpību. Mediāna norāda uz negatīvu izlaides starpību 2026.gadā, tomēr turpmākajos gados redzama izlaides starpības atgriešanās pie pozitīvām vērtībām. Visu

filtru vidējā vērtība norāda uz pozitīvu izlaides starpību jau 2026. gadā, sk. 2. tabulu. **Nemot vērā pašlaik pastāvošo risku kopumu ekonomikā un noturīgo globālo nenoteiktību, izlaides starpības ilgtermiņa novērtējuma iespējas ir ierobežotas. Padome piekrīt FM vērtējumam, par izlaides starpību, kas atbilst pašlaik pastāvošai situācijai tautsaimniecībā. Tomēr prognožu horizonta beigās nav izslēdzama arī neliela pozitīva izlaides starpība, uz ko norāda Padomes modelēšanas rezultāti. Arī konsultācijās ar Latvijas Bankas ekspertiem iegūtā informācija liecina, ka Latvijas Bankas aprēķinos pozitīva izlaides starpība veidojas, sākot ar 2028. gadu.**

2. tabula

Izlaides starpība: FM aprēķini un Padomes aprēķināto statistisko filtru rezultātu mediānas un vidējā vērtība

	Izlaides starpības FM	Izlaides starpība (visu filtru mediāna)	Izlaides starpība (visu filtru vidējais aritm.)
2026	-0,6	-0,7	0,3
2027	-0,3	0,1	0,6
2028	-0,1	0,9	1,0
2029	0,0	1,8	1,9
2030	0,0	2,7	2,7

Avots: FM un Padomes aprēķini

Pašreizējo un iepriekšējo FM prognožu salīdzinājums

Turpmāk sniegts FM 9. septembrī iesniegto makroekonomisko prognožu salīdzinājums ar Padomes 2026. gada februārī apstiprinātajām prognozēm (FSP PZ 2026/30)¹⁴, vienlaikus atspoguļojot arī prognožu izmaiņas salīdzinājumā ar šā gada jūnijā MK informatīvajam ziņojumam aktualizētajām prognozēm.¹⁵

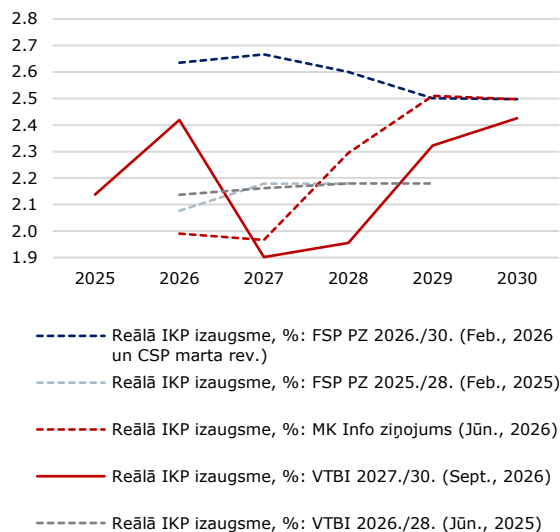
Padome ir pieņēmusi lēmumu par turpmāk aprakstīto prognožu apstiprināšanu.

Padome apstiprina reālā IKP pieauguma prognozi periodam no 2026. līdz 2030.gadam. Salīdzinājumā ar Padomes 2026. gada februārī apstiprināto prognozi reālā IKP pieauguma tempi ir samazināti visā prognozēšanas periodā – 2026. gadam par 0,2 procentpunktiem, 2027. gadam par 0,8 procentpunktiem, 2028. gadam par 0,6 procentpunktiem, 2029. gadam par 0,2 procentpunktiem un 2030. gadam par 0,1 procentpunktu. Vienlaikus salīdzinājumā ar FM jūnija aktualizēto prognozi 2026. gada izaugsmes novērtējums ir paaugstināts no 2,0% līdz 2,4%, savukārt 2027.–2030. gada prognozes ir nedaudz samazinātas (skat. 6. attēlu).

¹⁴ Makroekonomikas prognozes FSP PZ 2026.-2030. gadam | Fiskālās disciplīnas padome

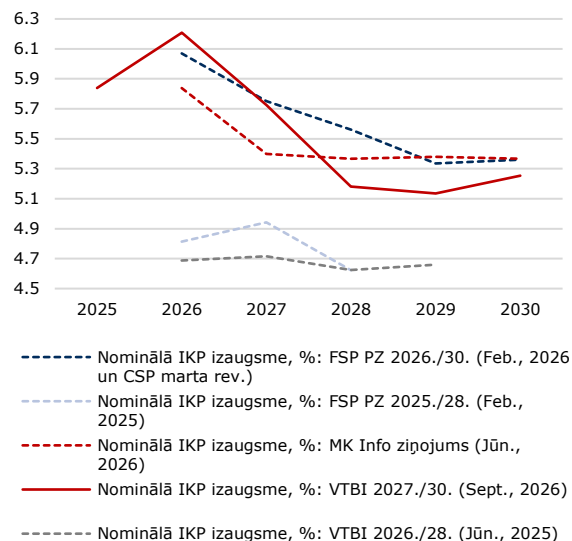
¹⁵ FM Indikatīvas makroekonomisko rādītāju, lēmumu un vispārējās valdības budžeta bilances prognozes 2027., 2028., 2029. un 2030.gadam PowerPoint Presentation

6. attēls. Reālā IKP pieauguma prognozes

Avots: FM

7. attēls. Nominālā IKP pieauguma prognozes

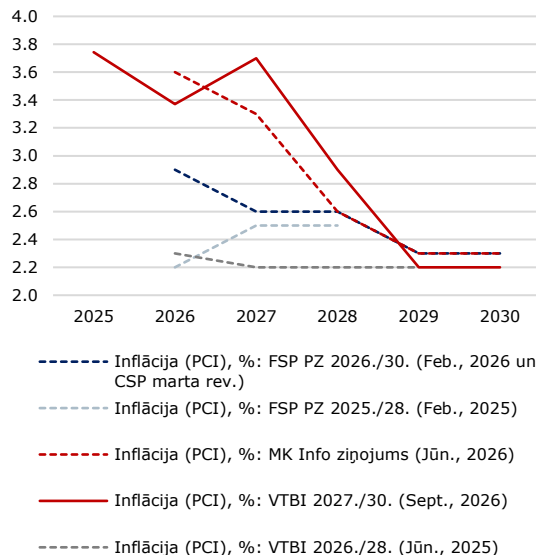

Avots: FM

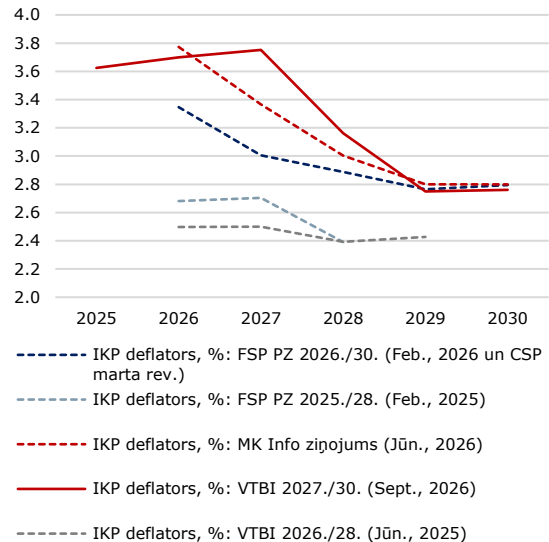
Padome apstiprina nominālā IKP pieauguma prognozi periodam no 2026. līdz 2030. gadam. Salīdzinājumā ar Padomes 2026. gada februārī apstiprināto prognozi nominālā IKP pieauguma prognoze 2026. gadam ir palielināta par 0,1 procentpunktu, 2027. gadam nav mainīta, savukārt 2028.–2030. gadam tā samazināta attiecīgi par 0,4, 0,2 un 0,1 procentpunktu. Vienlaikus salīdzinājumā ar FM jūnija aktualizēto prognozi nominālā IKP pieauguma novērtējums 2026. un 2027. gadam ir paaugstināts attiecīgi no 5,8% līdz 6,2% un no 5,4% līdz 5,7%, savukārt 2028.–2030. gadam – samazināts (skat. 7. attēlu).

Padome apstiprina aktualizēto inflācijas (PCI) prognozi 2026.–2030. gada periodam. Salīdzinājumā ar Padomes 2026. gada februārī apstiprināto prognozi inflācijas prognoze 2026. gadam ir paaugstināta par 0,5 procentpunktiem, 2027. gadam par 1,1 procentpunktu un 2028. gadam par 0,3 procentpunktiem, savukārt 2029. un 2030. gadam tā samazināta par 0,1 procentpunktu. Salīdzinājumā ar FM jūnija aktualizēto prognozi inflācijas novērtējums 2026. gadam ir samazināts no 3,6% līdz 3,4%, savukārt 2027. un 2028. gadam paaugstināts attiecīgi no 3,3% līdz 3,7% un no 2,6% līdz 2,9%. Prognožu perioda beigās inflācija paredzēta 2,2% apmērā (skat. 8. attēlu).

8. attēls. Inflācijas prognozes

9. attēls. IKP deflatora prognozes

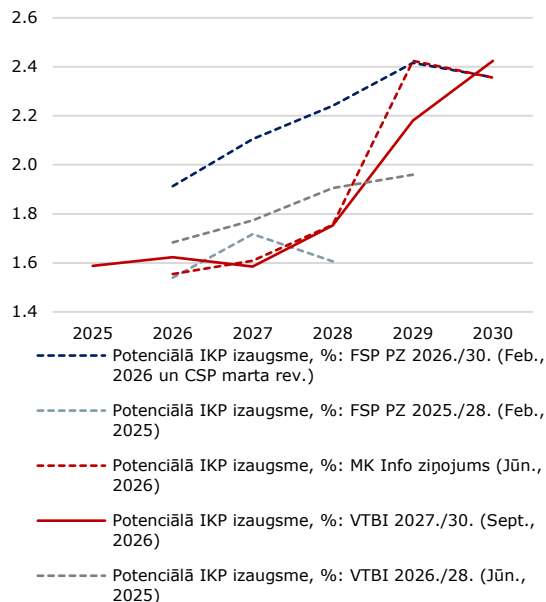
Avots: FM

Avots: FM

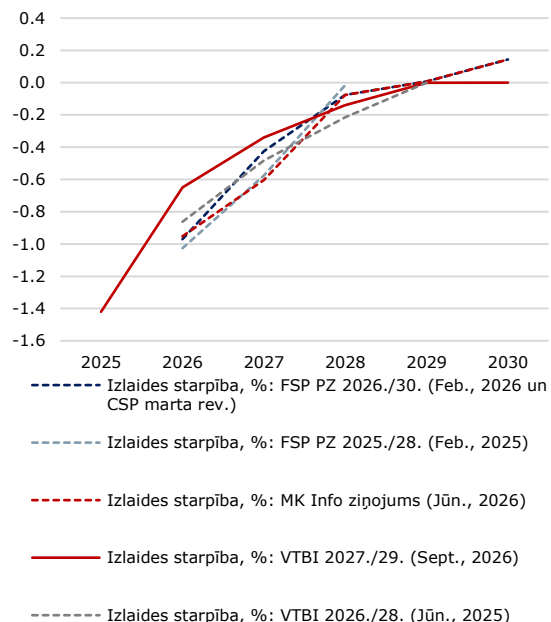
Padome apstiprina aktualizēto IKP deflatora prognozi 2026.–2030. gada periodam. Salīdzinājumā ar Padomes 2026. gada februārī apstiprināto prognozi IKP deflatora pieauguma prognoze 2026. gadam ir paaugstināta par 0,4 procentpunktiem, 2027. gadam par 0,7 procentpunktiem un 2028. gadam par 0,3 procentpunktiem, savukārt 2029. un 2030. gadam tā nav mainīta. Salīdzinājumā ar FM jūnija aktualizēto prognozi deflatora novērtējums 2026. gadam ir nedaudz samazināts no 3,8% līdz 3,7%, savukārt 2027. un 2028. gadam paaugstināts attiecīgi līdz 3,8% un 3,2%. Prognožu perioda beigās IKP deflatora pieaugums paredzēts 2,8% apmērā (skat. 9. attēlu).

Padome apstiprina potenciālā IKP izaugsmes prognozi 2026.–2030. gada periodam ar komentāriem. Salīdzinājumā ar Padomes 2026. gada februārī apstiprināto prognozi potenciālā IKP pieauguma novērtējums 2026. gadam ir samazināts par 0,3 procentpunktiem, 2027. un 2028. gadam par 0,5 procentpunktiem un 2029. gadam par 0,2 procentpunktiem, savukārt 2030. gadam palielināts par 0,1 procentpunktu. Salīdzinājumā ar FM jūnija novērtējumu kapitāla devums 2026.–2029. gadam ir nedaudz palielināts, savukārt kopējās faktoru produktivitātes (TPF) devums 2027.–2029. gadam samazināts (skat. 10. attēlu).

10. attēls. Potenciālā IKP pieauguma prognozes,%

11. attēls. Izlaides starpības prognozes,%

Avots: FM

Avots: FM

Potenciālā IKP pieauguma paātrināšanās prognožu perioda noslēgumā prasa papildu pamatojumu. Padomes ieskatā nepieciešams skaidrāk pamatot, vai pēdējo gadu augstais investīciju līmenis nodrošinās pietiekami noturīgu kapitāla uzkrāšanu un produktivitātes pieaugumu, lai negatīva darbaspēka devuma apstākļos uzturētu FM prognozēto potenciālā IKP pieauguma paātrināšanos prognozēšanas perioda beigās - 2029.,2030.gadā.

FM prognozē potenciālā IKP pieauguma paātrināšanos no 1,6% 2026.–2027. gadā līdz 2,4% 2030. gadā. Negatīvu demogrāfisko tendenču ietekmē darbaspēka devums visā prognožu periodā saglabājas negatīvs, tādēļ potenciālās izaugsmes paātrināšanos galvenokārt nodrošina kapitāla devuma pieaugums no 0,9 procentpunktiem 2026. gadā līdz 1,4 procentpunktiem 2030. gadā, savukārt kopējās faktoru produktivitātes devums saglabājas relatīvi stabils, aptuveni 0,8-1,1 procentpunkta robežās, pieaugot līdz 1,5 procentpunktiem 2030. gadā. FM šādu dinamiku pamato ar pēdējo gadu augsto investīciju līmeni un kapitāla uzkrāšanas ietekmi uz potenciālo izaugsmi nākotnē.

Vienlaikus šāds potenciālās izaugsmes scenārijs paredz noturīgu darba produktivitātes kāpumu - FM prognozē tā paātrināšanos no 2,1% 2027. gadā līdz 2,9% 2030. gadā. Padome atzīmē, ka faktiskā produktivitātes dinamika pēdējā desmitgadē bijusi ievērojami svārstīgāka un vidēji zemāka. To apstiprina arī LV PEAK produktivitātes pētījumi, kuros konstatēta produktivitātes pieauguma tempu palēnināšanās. Latvijā: 1998.–2007. gadā produktivitāte pieauga vidēji par 7,2% gadā, savukārt 2016.–2025. gadā reālā darba produktivitāte uz vienu

nodarbināto pieauga vidēji par 1,6% gadā¹⁶. Arī Eurostat dati liecina par būtiskām reālās darba produktivitātes gada svārstībām, no (-2,7%) 2023. gadā līdz 1,4% 2024. gadā un 2,7% 2025. gadā¹⁷.

Padome apstiprina aktualizēto izlaides starpības prognozi 2026.–2030. gada periodam. Salīdzinājumā ar Padomes 2026. gada februārī apstiprināto novērtējumu izlaides starpība 2026. un 2027. gadam ir palielināta attiecīgi par 0,3 un 0,1 procentpunktu, 2028. gadam samazināta par 0,1 procentpunktu, bet 2029. gadam nav mainīta, 2030. gadā tā samazināta par 0,1 procentpunktu. Aktualizētajā prognozē negatīvā izlaides starpība samazinās no -0,6% 2026. gadā līdz -0,1% 2028. gadā un tiek slēgta 2029. gadā. Salīdzinājumā ar FM jūnija novērtējumu izlaides starpība 2026. un 2027. gadam ir par 0,3 procentpunktiem mazāk negatīva, galvenokārt atspoguļojot faktiskā IKP līmeņa augšupvērstu pārskatīšanu, kamēr potenciālā IKP līmeņa novērtējums mainīts ievērojami mazāk (skat. 11. attēlu).

¹⁶LATVIJAS UNIVERSITĀTES EKONOMIKAS UN SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTES PRODUKTIVITĀTES ZINĀTNISKAIS INSTITŪTS "LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA LV PEAK" LATVIJAS PRODUKTIVITĀTES ZIŅOJUMS 2025 [[LPZ2025.pdf](#)]

¹⁷ Eurostat [https://doi.org/10.2908/NAMA_10_LP_ULC]

Secinājumi

Padome apstiprina FM makroekonomiskās prognozes VTBI 2026. –2030. gadam, tomēr vērš uzmanību uz pašlaik aktuālo risku kopumu, kas var negatīvi ietekmēt valsts fiskālo pozīciju. Padome uzskata, ka FM makroekonomisko prognožu bāzes scenārijs bez politikas izmaiņām ir pamatots, tomēr uzsver, ka darbaspēka piedāvājuma samazināšanās apstākļos produktivitātes pieaugums kļūst par izšķirošu priekšnoteikumu potenciālās izaugsmes saglabāšanai. Vienlaikus algu pieauguma palēnināšanās, augstākas enerģijas cenas un iespējamā privātā patēriņa vājināšanās rada risku ne tikai reālajai izaugsmei, bet arī valsts budžeta ieņēmumu bāzei. Padome vērš uzmanību uz turpmāk aprakstītiem riskiem.

- 1) Ģeopolitiskie un enerģijas cenu riski ir būtiski pieauguši.** Konflikta eskalācija Tuvajos Austrumos un ASV–Irānas militārā konfrontācija uztur augstu naftas un gāzes cenu svārstīgumu un apdraud energoresursu piegādes. Latvija kā maza un atvērta ekonomika šo šoku saņem caur globālajiem tirgiem. Ietekme dīzeldegvielas cenās jau pašlaik ir izteikta, savukārt gāzes vairumtirdzniecības cenu kāpums patērētāju tarīfos vēl nav pilnībā pārniesies. Tuvojoties apkures sezonai, būtisks risks saistīts ar siltumenerģijas tarīfu pieaugumu. Tādēļ pašreiz vērojamā enerģijas cenu šoka ietekme uz 2026. gada inflāciju vēl ir ierobežota, taču tā sāks materializēties jau gada nogalē caur apkures tarīfiem, bet 2027. gadā iespējama arī plašāka pārnese uz pārtikas cenām. Augstas enerģijas cenas ekonomiku ietekmē caur vairākiem kanāliem: tās palielina mājtsaimniecību finansiālo slogu un ierobežo privāto patēriņu un tā devumu IKP, vienlaikus vājinot arī patēriņa nodokļu ieņēmumu bāzi. Papildu risks saistīts ar to, ka kopš jūlija atsevišķām pārtikas produktu grupām (maizei, pienam, olām un putnu gaļai) tiek piemērota samazināta PVN likme. Šis ir terminēts pasākums, un tā izbeigšanās pēc gada, vienlaikus ar prognozējamo globālo pārtikas cenu kāpumu, var radīt dubultu augšupvērstu spiedienu uz inflāciju un negatīvi ietekmēt mājtsaimniecību patēriņu. **Padome aicina FM rūpīgi sekot pārtikas cenu dinamikai un uzkrāt datus periodam, kad tiks atsākta diskusija par PVN kā pārtikas cenu regulējošu instrumentu.**
- 2) Potenciālās izaugsmes palēnināšanās rada vidēja termiņa fiskālo risku.** FM prognozē potenciālā IKP pieauguma paātrināšanos līdz 2,4% 2030. gadā, ko negatīva darbaspēka devuma apstākļos galvenokārt nodrošina pieaugošs kapitāla devums un noturīgs produktivitātes kāpums. Vienlaikus pēdējās desmitgades faktiskā produktivitātes dinamika bijusi svārstīga un vidēji zemāka par prognožu perioda beigās paredzēto. **Ja investīciju pieaugums nenodrošinās gaidīto kapitāla uzkrāšanu un produktivitātes kāpumu, ekonomikas izaugsme var būt zemāka par prognozēto, attiecīgi vājinot arī vidēja termiņa nodokļu ieņēmumu bāzi un palielinot fiskālās konsolidācijas nepieciešamību.**
- 3) Privātā patēriņa atjaunošanās var izrādīties vājāka par prognozēto, vienlaikus vājinot arī nodokļu ieņēmumu bāzi.** Privātais patēriņš šī gada otrajā ceturksnī kļuvis aktīvāks pēc ieilgušā patērētāju piesardzības perioda. FM ir nedaudz paaugstinājusi patēriņa komponentes izaugsmes prognozi vidējā termiņā. Tomēr darba samaksas pieauguma tempi jau pašlaik ir būtiski palēninājušies gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. Ja algu pieauguma palēnināšanās turpināsies vienlaikus ar paaugstinātu enerģijas cenu un inflācijas spiedienu, mājtsaimniecību reālo ienākumu un pirktpējas kāpums var būt vājāks. Tas rada lejupvērstu risku privātā patēriņa

prognozei un attiecīgi arī ar patēriņu un darba samaksu saistīto nodokļu ieņēmumu bāzei.

- 4) **Investīciju izaugsme pašlaik ir spēcīga, tomēr tās struktūra rada risku vidēja termiņa izaugsmei.** Būtisko investīciju kāpumu iepriekšējos gados lielā mērā nodrošināja ES fondi un Atveseļošanas fonds. FM sagaida ārvalstu finanšu palīdzības izdevumu samazinājumu jau 2027. gadā, bet par nākamo ES fondu plānošanas periodu 2028.–2034. gadam vēl nav pietiekamas skaidrības. Samazinoties ES finansējuma plūsmai, arvien lielāka nozīme būs privātajām investīcijām, bet kopumā tuvākajos gados investīciju komponente būs nepietiekama augstāka IKP pieauguma tempa uzturēšanai.
- 5) **Aizsardzības izdevumu finansēšana kļūst par arvien nozīmīgāku vidēja termiņa fiskālo izaicinājumu, savukārt to devums ekonomikas izaugsmei vērtējams piesardzīgi.** Augstāks aizsardzības finansējums konkurē ar citām budžeta prioritātēm, bet pēc ES valsts izņēmuma klauzulas piemērošanas perioda beigām 2029. gadā būs nepieciešams nodrošināt šo izdevumu ilgtspējīgu finansēšanu vispārējā fiskālā regulējuma ietvaros. Vienlaikus Padomes sēdē FM norādīja, ka Latvijas aizsardzības industrijas īpatsvars tautsaimniecībā pašlaik ir neliels un ievērojama daļa aizsardzības iepirkumu ir imports. FM aprēķinos aizsardzības izdevumu kumulatīvā ietekme uz IKP līmeni vidējā termiņā ir aptuveni 0,5% apmērā, turpretī ietekme uz IKP gada pieauguma tempiem ir ļoti neliela. Arī starptautiskajā literatūrā militāro izdevumu multiplikatora efekts kopumā tiek vērtēts zemāks nekā produktīviem ieguldījumiem civilajās nozarēs. Tādēļ aizsardzības izdevumu palielināšanu nevar automātiski interpretēt kā būtisku papildu ekonomikas izaugsmes avotu.
- 6) **Saglabājas būtiski fiskālie riski saistībā ar *Rail Baltica* projektu un aviokompāniju *airBaltic*.** *Rail Baltica* joprojām pastāv finansējuma pietiekamības un projekta īstenošanas riski, turklāt neskaidrība par projekta finansējumu palielina nenoteiktību par investīciju aktivitāti vidējā termiņā. Arī *airBaltic* finanšu situācija ir nopietni pasliktinājusies un rada risku, ka nākotnē varētu būt nepieciešams papildu valsts atbalsts, palielinot spiedienu uz publiskajām finansēm. Padome vērš uzmanību uz vienu no fiskālās disciplīnas pamatprincipiem – **pieņemot lēmumus par publisko izdevumu palielināšanu vai ieņēmumu samazināšanu, valdības pienākums ir vienlaikus nodrošināt atbilstošus kompensējošus pasākumus.**
- 7) **Augstais globālā parāda līmenis un pieaugošās aizņemšanās izmaksas pastiprina globālos un arī Latvijas fiskālās ilgtspējas riskus.** Valstu parāda līmenis lielākajās pasaules ekonomikās saglabājas augsts, savukārt inflācijas spiediens un ekspansīva fiskālā politika palielina ilgtermiņa obligāciju ienesīgumu, kas sadārdzina parāda pārfinansēšanu. Lai gan Latvijas valsts parāds salīdzinājumā ar daudzām ES valstīm joprojām ir mērens, tā līmenis vidējā termiņā turpina pieaugt, vienlaikus palielinot parāda apkalpošanas izdevumu apjomu. Pasaules finanšu tirgū pieaug bažas par valstu fiskālās politikas ilgtspēju. Īpašu uzmanību prasa ASV budžeta deficīta un valsts parāda attīstības projekcijas, ņemot vērā ASV dolāra kā nozīmīgākās pasaules rezerves valūtas lomu globālajā finanšu sistēmā. Vienlaikus pēdējos gados vērojama centrālo banku rezervju diversifikācija, palielinot zelta īpatsvaru rezervēs, kamēr zelta cena ir būtiski pieaugusi. **Latvijas ekonomikas politikas veidotājiem ir svarīgi sekot šīm tendencēm un vērtēt to iespējamo ietekmi uz Latvijas ekonomiku un publisko finanšu ilgtspēju.**

3. tabula

Padomes apstiprinātie makroekonomisko prognožu rādītāji, %					
Makroekonomiskie rādītāji	2026	2027	2028	2029	2030
Reālā IKP pieaugums	2,4	1,9	2,0	2,3	2,4
Nominālā IKP pieaugums	6,2	5,7	5,2	5,1	5,3
Inflācija (patēriņa cenas)	3,4	3,7	2,9	2,2	2,2
IKP deflators	3,7	3,8	3,2	2,7	2,8
Potenciālā IKP pieaugums	1,6	1,6	1,8	2,2	2,4
Izlaides starpība	-0,6	-0,3	-0,1	0,0	0,0

Avots: FM